

Kontaktperson: Tina Benson, kommunikationschef
Telefon: +46 (0) 980 710 85
E-post: tina.benson@lkab.com

LKAB får avslag av oenig Mark- och miljööverdomstol i Kirunaärendet

En oenig Mark- och miljööverdomstolen meddelade idag avslag på LKAB:s överklagande av tidigare beslut i miljöprövningen av verksamheten i Kiruna.

— Det är oerhört frustrerande att en oenig domstol till sist valde att avslå vår överklagan. Vi kan inte ha en miljöprövning som innebär att prövningens fokus ligger på formalia och processdetaljer, i stället för miljö- och samhällsnytta. Det måste bli tydligare vad som krävs för att göra rätt. Den här gången gäller det ett samråd, där det uppenbarligen råder delade meningar om vad lagen kräver. Men vi måste så klart acceptera domstolens beslut, förutsatt att vi inte väljer att överklaga till högsta instans, säger Niklas Johansson, direktör Kommunikation och klimat, LKAB.

Den skiljaktige ledamoten bedömde dock att samrådsförfarandet genomförts på ett godtagbart sätt. Det finns heller inget uttalat krav på direktutskick av inbjudan till samråd i miljöbalken. Trots det väljer även Mark- och miljööverdomstolen att avslå ansökan på grund av just detta.

— Trots att ingen i Kiruna kan ha missat att vår verksamhet påverkar samhället, att det inte är en fråga som lyfts av medborgare i Kiruna som inte känt att de förstått eller inte lyssnats på, så kokar ju detta ner till att domstolen anser att vi inte gjort vad en otydlig lag kräver för att kalla särskilt berörda till samråd och just innehavare av energibrunnar. Vi har lagt flera år på detta till en kostnad på över 100 miljoner kronor. Att då inte kunna rätta saknar helt proportion. Om en sådan liten tuva kan välta en central del av den svenska klimatomställningen, då är den enda slutsatsen att miljöbalken som den ser ut idag har blivit ett hot mot klimatet och måste ändras, säger Niklas Johansson.

I ett pressmeddelande skriver Mark- och miljööverdomstolen att "samrådsskyldigheten enligt miljöbalken inte bara handlar om att lämna information, utan också om att få till stånd en dialog med boende och andra som kan bli berörda av gruvans verksamhet." Enligt en kommentar från en

av ledamöterna är skälet att detta inte går att läka i efterhand att "Om denna dialog sker först när ansökan har getts in till domstolen finns det en risk att verksamhetsutövaren redan har låst sig vid en viss lösning."

— Det kan säkert finnas fall när den bedömningen är relevant och där valet står mellan olika lösningar och dialogen kan påverka valet. Men det känns ju lite verklighetsfrämmande i vårt fall. Enda alternativa lösningen till fortsatt brytning av järnmalm är att lägga ned. Och det tror jag vare sig boende i Kiruna eller någon annan vill, säger Niklas Johansson och fortsätter.

— Vi ber inte om lägre krav, bara att det ska bli lättare att göra rätt och att det måste gå snabbare. Att man först efter flera år får sitt ärende avvisat av mark- och miljödomstolen på grund av något som sedan Mark- och miljööverdomstolen, förvisso en oenig sådan, menar är en processförutsättning är inte rimligt.

En rad tunga och klimatpåverkande industrier i Sverige ska nu ställas om för att klara klimathotet. Detta ska göras på rekordtid. Det här handlar inte bara om miljötillstånd för gruvor, det behövs enorma investeringar i energiproduktion och utbyggt kraftnät. Det betyder att många och mycket omfattande miljötillstånd måste komma på plats, snabbt.

— Vi, andra industrier och Sverige står inför en lång och mödosam resa mot en fossilfri och eldriven framtid. Vår bild är att det system vi har idag inte främjar nödvändiga omställningar. Det är inte bara fråga om lagar utan även tillämpningen. Ska den här omställningen, på den korta tid som krävs, vara möjlig så måste vi få proportionalitet i detta. Då måste till exempel vissa fel och brister kunna rättas till utan att man får börja om från början. För det kommer att göras fel och saker kommer att kunna bedömas på olika sätt, säger Niklas Johansson.

LKAB måste nu börja om med en helt ny ansökan, alternativt överklaga till Högsta domstolen. Den förra ansökan förbereddes i fyra år, innan miljöprövningen för hela Kiruna lämnades in 2018.

Bakgrund

- Den 29 juni 2018 lämnade LKAB in en ansökan till mark- och miljödomstolen om nytt tillstånd enligt miljöbalken för befintlig och utökad gruvverksamhet och produktion av malmkoncentrat och pellets med mera inom Kiirunavaara gruvindustriområde.
- Dagens tillstånd omfattar en maxproduktion på 30 miljoner ton råmalm i Kiirunavaara och 14,8 miljoner ton färdiga järnmalsprodukter.
- Den ändrade volymen handlar inte om att bryta ut mer malm än vad som finns enligt gällande tillstånd, utan i vilken takt det kan brytas ut och förädlas, vilket är en byggsten i planen för LKAB:s omfattande klimatomställning, som riskerar att försenas av domstolens avslag.

Varför LKAB ansett att samrådet borde godkänts

Syftet med lagen är att alla som påverkas ska vara informerade om att och hur de påverkas, samt ha möjligheter att ge synpunkter.

LKAB lutade sig främst på följande i sin argumentation i överklagandet:

1. Den ansökta verksamheten innebär ingen förändring jämfört med redan tillståndsgiven verksamhet när det gäller markdeformationer och avsänkning av grundvatten.
2. Alla som bor i Kiruna är medvetna om att de påverkas av LKAB:s gruvdrift. Situationen i Kiruna kan inte jämföras med förutsättningarna på andra orter, något som LKAB anser att domstolen borde tagit hänsyn till.
3. Varken innehavare av energibrunnar, eller andra fastighetsägare inom deformationsområdet, kan ses ha en särställning bland särskilt påverkade i Kiruna.
4. Påverkan på energibrunnar är en civilrättslig fråga om ersättning som inte behöver avhandlas i samrådet enligt kapitel 6 i miljöbalken.
5. Inom ramen för samhällsomvandlingen pågår en löpande (systematisk) dialog med boende inom avvecklingsområdena. Denna dialog utgör förvisso inte någon formell del av samrådsprocessen men utgör en direkt kontaktväg till LKAB där de boende, enligt bolagets erfarenheter, tar upp alla frågor som rör samhällsomvandlingen och gruvverksamheten.
6. Av rådande praxis framgår att det inte finns något krav att i annons om samråd uttryckligen ange att den vänder sig även till särskilt berörda. LKAB hänvisar här till ett liknande mål, den enda miljöprövning av liknande dignitet som genomförts tidigare, vilket är MÖD 2015:35 gällande tillståndet för Arlanda.
7. Det finns heller inga formella hinder att bjuda in till nytt samråd.